

PEWNIE (2310) *pt i av*

pt (1493), *av* (817).

pewnie (2289), **pewno** (21); *pewno March*¹, *BierEz*; *pewnie* : *pewno OpecŻyw* (4:1), *BierRozm* (1:1), *March*³ (1:1), *RejRozpr* (2:1), *LudWieś* (1:1), *RejJóz* (18:3), *RejKup* (36:6), *RejWiz* (159:4), *GrabowSet* (6:1).

Oba e oraz o jasne (w tym w pierwszym e 2 r. błędne znakowanie).

comp i sup (26 + 6) (nã)pewniej (32); -ej (4), -(e)j (28); nã- (4), n(a)- (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

I. Partykuła (1493) :

1. Wyraża przekonanie o prawdziwości oparte o wiedzę, znajomość rzeczy, silną wiarę lub własny zamiar: *tak jest, było, będzie, musi być; na pewno, oczywiście, bez wątpliwości, jak wiadomo; certe (certissime) BartBydż, HistAl Vulg, Modrz, Calep, Cn; certitudinaliter, nimirum, quippe, sine dubio, uidelicet BartBydż, Cn; procul dubio Mącz, Cn; certo, ex confesso, facile, indubitate, nempe, plane, scilicet, sine controversia Cn (701) : BartBydż 242, 248 [2 r.]; GlabGad N5v; March*³ V8; *iż mam pewnie oglądać pánłkie miłofierdzie RejPs 39v; RejJóz D2, G7; RejKup c8v, D; HistAl E6v; KromRozm II kv; KromRozm III D8, E7v; BielKom E6; Przed możnoścą Pánye twą włfyfcy tył podádzą/ A pewnye mułłą zginąć od twey obliczności LubPs Cv, H3, H3v, Kv, Nv, Z3v, gg5; Kto fie ták záchowywa co komu przyłtoi/ Pięknemi ten łwą cnotę iście wzory łtroi. Bowiem tu ma ná łwiece od włzytkich baczenie/ A pewnie y ná gorze pewne ofiedzenie. RejWiz 45, 1v, 43, 105v [2 r.], 106, 119 (24); Leop 2.Reg 24/13, 4. Esdr 12/7; RejZwierz 43v, 88; BibRadz Gen 18/10, Num 22/29, 1.Reg 22/16, 4.Reg 10/19, I 396a marg, 408c marg, Ier 46/20; OrzRozm F3, G2v, K [2 r.]; Mącz 128d, 324c; OrzQuin G2v, V3v; Albo warz koperwáler z czárnuchą w wodźie/ á oną iuchą plufkwy poléway tedyć pewnie poginą. SienLek 159, 74v, 112v, 134v, 159, 170 (10); RejAp 1v, 5, 16, 25, 26 (36); GórnDworz R7v, V3, Cc7, Gg7v; A ták my włzyfcy [...] połóźmy w nim [w Bogu] vprzeymą nádzyeię/ vtwardziwłzy ią moczną wyará łwoiá/ pewnieć nie opuści nas/ pewnieć vbłogofłáwi nas/ á pewnieć wylłucha włzytki prołby á modlitwy náłze. RejPos 48, A5v, Bv [2 r.], 3, 7, 9v [2 r.] (213); RejPosWiecz² 95v; RejPosWiecz³ 98v [2 r.]; BiałKat 338v; GrzegŚm 6, 7, 37, 40, 45, 52; Bo pátrż kto fie puści łcielzką ná błoto ná prołt á ominąćby mogł/ pewnie fie vbłócić mułi. Kto teź leży pod flońcem nie zákriwłzy fie pewnie ogorzeć mułi. A kto w dym wlezie pewnie dymem łmierdzieć mułi. RejZwierz 91v, A2, 9 [3 r.], 12, 13v, 14v (108); WujJud 56v, 91 [2 r.], 91v, 104v, 204; WujJudConf 212; RejPosWstaw [110³]v, [143⁴]; BudBib 4.Reg 1/16, 19/22; BudBibKaw A4; HistHel B3v, Cv; BiałKaz B, D, Ev, E2v, E4v (8); CzechRozm 2, 18, 25v, 50, 57v (18); Wierz mi iże mu żaden tu łilen nie będye. Acźci ręczę że y łam pewnie zdoła łwemu PaprPan C3, D3, K3, P2 [2 r.], X2, X4v (13); KarnNap Ev, E2v; gdy fie ćiało nie dobrze ma/ tedyć y członki pewnie iáki niewczás ćierpieć mułzą ModrzBaz 3, 69, 114v; SkarJedn 75, 284; Oczko 7v, 8 [2 r.], 13, 14, 25v; KochPs 149; SkarŻyw 46, 74, 82, 91, 93, 244, 274; MWilkHist G4; StryjKron 59; Dołzłá tá rzecz Ie⁸⁰ Młci X. Powodowłkiego/ Kánoniká Poznánłskiego/ ktorego ia pewnie nie znam/ áni tego wiem żebych z I. M. kiedy iák żyw mowił. CzechEp 6, 27, 29, 49, 54, 56 (36); CzechEpPORz *4; NiemObr 32, 98; KlonŻal C3v; KochSz*

C2v; *WerGośc* 228, 262; *BielSjem* 11; *PudłFr* 10, 15, 16, 33, 43; *ArtKanc* B20, E20, F10v, H18v, L3 (11); *GórnRozm* F3v, Gv; *ActReg* 126; Każdą potrzebę przed czałem przemyślać: bo kto w ten czas gdy mu trzeba co sprawaie/ szkoda/ trudność y fraunek pewnie mieć będzie *GostGosp* 4; *GrochKal* 28; *Phil* K2, S3, S5; *GrabowSet* C2v, D3, K4, Sv; *OrzJan* 48; *LatHar* 76, 112 [2 r.], 117, 189, 202 (10); *KolakSzczęśl* B4v; Ktokolwiek prosi czego przyłtoi/ y iako przyłtoi/ [...] ten pewnie otrzyma/ abo to o co prosi/ abo co lepszego. *WujNT* 30, 31, 52, 122, 136, 139 (16); *JanNKarOrz* F3v; *SiebRozmysł* [A4], B [2 r.], K4v; Gdy Pan ciało swoje żywe wkaża/ pewnie w nim y dużą ludzką stawił: bo ciało łamą się tyło dużą ożywia. *SkarKaz* 208a, 1a, 80a, 81a, 118a, 204b (20); Ten własny Skarbek iestem. (-) Y pewnie własny iest? (-) Naywłasniejszy. *CiekPotr* 75, 82; *CzahTr* A3, D, [D2]v, F2v, Lv; *PaxLiz* C, C2v, E2v; *SkarKazSej* 685a, 690b, 699a, 703b; *KlonFlis* Cv, E, G; *KlonWor ktv, ded* **3v [2 r.], 19, 48, 77; Proszę/ abyś mi znać dał ielli nie kunsztuiesz/ Iż iuz pewnie odieżdżasz: czy mię tak probuiesz. *PudłDydo* A4v; *ZbylPrzyg* A3.

pewnie (komu) + inf (3): Wziycy wiemy że nam pewnie pomrzeć/ A wždy chcemy tu wzytek fwiat pożrzeć *RejPos* Bv; będyeszli kradł/ to pewnie wifieć. *RejPos* [292]v; *RejZwierc* [272].

pewnie że (a. iż(e)) (10): Pewnie ielliże miałta dobdziemy tego/ Ze w nim żywić nie będę y plá namniejszygo. *RejZwierc* 29v; *BibRadz Num* 22/33; *RejPos* Ooo2; Ano gdy więc towaru w ręku fwych nie macie/ Pewnie iż Kotá w worze drudzy targuiecie *HistLan* F; nie darmo [...] przodkowie náfzy ten obyczay miedzy się puścili/ á pewnie iż potrzebny/ iż czyń czo chcesz/ żartuy iako chcesz/ przymawiaiy iako chcesz/ wzyko [!] to może być dworskiemi obmowkami poćiwemi zakryto y obmowiono. *RejZwierc* 82v, 5, 73v, 168v, 174v; *WysKaz* 10.

W powtórzeniu intensyfikującym (2): Owa pewnie á pewnie wżędy froyi dekret iest ná cię wydań *RejPos* [292]v; *SkarKaz* 156b.

Połączenie: »iście (...) pewnie« [szyk 2:1] (3): *RejKup* h6; Co ielli czynić będyemy/ iście pewnie w nádzyei fwey omyleni być nie możemy. *LubPs* Tv; *RejZwierc* 77.

Szeregi: »bez pochyby, pewnie« (2): A thákiego słáhectwá proszę vcz się pilnie/ Co cie zacnym vczyni wżędy nieomylnie. Y ná zyemi y w niebye wżędy zacnym będyesz/ A bez żadney pochyby pewnie tám oliędyesz. *RejWiz* 103; *GrabowSet* X.

»pewnie a nie inaczej« (1): Iákoż tak pewnie iest/ á nie inaczej/ ielli idzie o iftotną bytność ie⁸⁰ [Jezusa] przed wżemi rzeczami. *CzechRozm* 37.

»pewnie a istotnie« (3): czytałác y słychálác tho mocno od przodkow swoich/ iż to záflubienie Páńkie miało się pewnie á iftotnie wypełnić *RejPos* 272, Ooo5; *RejZwierc* 197v.

»pewnie, (a) nieomylnie« (18): Ale tu Pan miánowicie to temu miałtu obiecować raczy: iż iako ono wiązało/ mordowało/ przesładowało niewinne ludzi/ także go też to pewnie á nieomylnie nie minie *RejAp* 109; nie przestaway wołać/ máiać zupełną wiarę o miłofierdziu Páná swego/ iż pewnie á nieomylnie będzie wyfluchána prosba twoia. *RejPos* 76, A6v, 7, 161, 184, 233 (15); *RejZwierc* 69v; *CzechRozm* 141v.

»pewnie a niewątpliwie« (1): iż ilekroć [...] vczyniemy tym kftałem/ iako łam vstawił/ obchod á pamiątkę oney oštateczney wieczerzey iego/ [...] tedy nam tám pewnie á nie wątpliwie/ s tymi widomemi znaki/ podáie ciało święte swoje *RejPos* 87v.

»pewnie i prawdziwie« (1): ále o fwym włafnym cíele to powiedział/ iż ono miało ták pewnie y prawdziwie wydáne być/ iáko prawdziwie chleb on łamał/ dawał *CzechRozm* 266.

[*Wyrażenie przymkowe*: »za pewnie«: Ale czemv [*Chrystus*] wneth niepowłtal Gdi zapewnie zmarthwich włtacz miał *WierzNauka* 43.]

a. *Jako wzmocnienie odpowiedzi twierdzącej* (9) : *OrzRozm* E; Skárbek náłz, byłże tobie dobrym przyiacielem? (-) Był pewnie. *CiekPotr* 8, 47, 75.

pewnie że (5): *RejWiz* 68; Pytam cię iefli Polfka ieft Kroleństwem? (-) Ieft. (-) Tedy ona ma Krolá? (-) Pewnie że ták. *OrzRozm* D4; *OrzQuin* Aa2v; gorąca woda z źemie idzie/ tedy musi być ogień co ią tám grzeie? pewnie że musi. *Oczko* 4v; *CiekPotr* 24.

b. *W zdaniu pytajnym* (1) : GDy iuz w oštátniey bitwie/ był ránion śmiertelnie/ Pytał iefli wygráli ludzie bitwy pewnie *RejZwierz* 34v.

2. *Wyraża przypuszczenie oparte na wnioskowaniu: zapewne, prawdopodobnie, być może; probabiliter* *BartBydg*, *Cn* [*w tym: comp* (1) *sup* (1)] (765) : Stráćicieli dobrodzieiá/ Pewność o was zła nádzieiá *BierEz* O4; *BartBydg* 247b; *FalZioł* V 39; *RejŁas w.* 33, 34; *RejRozpr* Dv; *LudWieś* A4v; Powyada yfch Barthofch Szwythalsky [...] myewal przechowiwane thu wmyełczye v Criftopha Czerva, [...] v sławczkiego a Napewnyey v fzywáthey dochny *LibMal* 1545/99; *RejJóz* F3v, G5, H3v, L5, N6v (8); *RejRozm* 398; *RejKup* c6v, d3, f3v, f8, g2 (16); *MurzNT* 98v *marg*; *Diar* 67, 68 [3 r.], 70, 72, 78; *DiarDop* 101, 102, 109, 113; *BielKom* G3, G5v, G6; *LubPs* B6, O3v, P4, Q3; *KrowObr* 19; o moiá páni byś wiedzyáła/ Y lámabyś wnet fkokiem pewnie tám bieżáła/ Iákie tám fą rofkoſzy/ iákie krotochwile *RejWiz* 27v, 7v, 13, 16v, 29v, 36 (94); vřzeli Moábitowie przeciwko fobie wody czerwone iáko krew/ y rzekli: Krew to ieft od mieczá/ pewnie ci tám Krołowie boiowáli przeciw fobie/ y pofiekli fie lámami między fobą *Leop* 4.Reg 3/23, *Sap* 11/25, 2.*Mach* 5/41; *OrzList* i, iv; ZOłnierz rzekł porwana tá fłuzbá dyabłu więczey/ Iuz fie pewnie ożenię/ ledá gdzie napręcey. *RejFig* Dd2v, Aa3, Aa3v, Bb, Bb3, Bb5 (20); *RejZwierz* A5v, 1v, 2v, 16, 20 (55); *BibRadz* *Gen* 20/11, 2.*Par* 28/11; Będzie záfyę tenże Woiewodá Krolá pytał/ przyftoili Krolowi fłownym być/ czyli nieprzyftoi? pewnie odpowie iże przyftoi. *OrzRozm* R3v, B2v [2 r.], B3v, B4v, C4 [2 r.], D3 (20); *BielKron* 298v, 392v; *GrzegRóżn* Nv, [N3]v, N4 [2 r.], O; *KochSat* [C2]; *KochZg* A3v; 406b; Nie mogła żadna poſtronna moc nigdy zwalczyć Polfkiéy Korony/ zwalczy ią pewnie ten wnątrzný roſtyrk *OrzQuin* O, C3, D2, E3v, F, G2 (20); *Prot* C2v, D2, D2v; *SarnUzn* D2; *RejAp* AA6v, 47v, 68v [2 r.], 69v, 104v (20); iefli fie kiedy ftrzymá białągłowá od thego/ czego fie iey chce/ pewnie to z namyflu/ nie przydzie/ ále ze wftydu *GórnDworz* Z8v, F3v, F8v, H8, I7v, L2v (17); Bo zły gdyby čás fwoy pewny wiedział/ pewnieby złym być nie przeftał/ iedno przed lámym czáfem onym. *RejPos* 7v, A4v, 10, 25v, 26, 29v (45); *BielSat* G2; *GrzegŚm* 5, 12, 21, 35, 45, 47; *HistLan* Bv, C, D2v, D4v, E2 (9); *KuczbKat* 200; (*nagł*) Páchołek á Pan. (-) Pánie miły žimá bliſko/ Bárzo wąfkie mam fukniſko. Iefli Báráná nie będzie/ Pewnie żąb o żąb zágedzie. *RejZwierz* 234v, Av, A2, 3v, 9v [2 r.], 14 (71); *KochMon* 35; *WujJud* 33v; *BudBib* b4v, *Tob* 14/9; *HistHel* B2; *MycPrz* I B2v, Cv [2 r.]; *BiałKaz* H2, K2; *BudNT przedm* b6, b6v, b8v, Ii3v; ONożci iuz Vczeń moy do mnie idzie/ czemuści fie bárzo ráno poſpiefzył pewnie dziś ma wolą zemną wiele mowić. *CzechRozm* 40v, 13, 14 [2 r.], 22, 29v, 31 (34); PEwnie ci Woroniczy nam fie tu rofplódzá/ Bo fie wſzytko parkámi by gołębie rodzą. *Paprpán* Z, C2, D4v, Fv, G4v, H

(17); *KarnNap* C4; *ModrzBaz* 106; *SkarJedn* 227, 241; *Oczko* 6, 8, 8v; *SkarŻyw* 70, 82, 112, 127, 151 (17); *MWilkHist* E; Druga rzecz ktemu pomogła/ iż iuż Sigmunt był podniefion ná Wielkie Xięftwo Litewłkie/ Rukkie y Zmodźkie/ ktore pánftwa fnađzy fię były pewnie oderwały od Polłki/ gdyby był inłzy wzięty ná Kroleftwo Polłkie *StryjKron* 707, 26, 230, 386, 722; *CzechEp* *3, 11 [2 r.], 14 [2 r.], 22, 23 (52); *CzechEpPorz* **; *NiemObr* 33, 37, 51, 76, 120 (8); *KochFr* 29, 59, 81, 104, 114; *KochSz* A4v, B2, B2v, C3; *WerGośc* 228; *BielSen* 5; *BielSjem* 22; *PudłFr* 8, 26, 36, 57, 69 [2 r.]; *GórnRozm* H2 [2 r.], H2v, L3, M2, M4; *Paprup* D, F, G; *ZawJeft* 8, 46; *ActReg* 3v [2 r.], 171, 173; *GostGosp* 82, 104; *GostGospSieb* +4, +4v; *GrochKal* 18; *GórnTroas* 38; gdy ią [Azję] był Pompeiułz podbił/ á przeciw C. Célárzowi/ czáfu wnétrznáy Rzymłkiéy woyny vżywáiąc/ iednym ftárciem/ włzyftká rázem zginęła: pewnie nie bez śmiechu Cáułłá Célárzá *OrzJan* 39, 34; *WyprPl* B3; *LatHar* +5, 246, 254, 580, 639; *WujNT* 263, 350, 622, 700; *SiebRozmyśl* H3; *SkarKaz* 517b [3 r.], 518b; *VotSzl* A2v [2 r.], C2v, D, D2, D2v; Bá rozumiem dla czego kwápi fię tám: pewnie Chce z wiołki wypołáżyć Pángráczá *CiekPotr* 46, 42, 53, 60, 80; *CzahTr* E4v, L3, L3v; Gromáda niemych źwierząt pewniéy połufznieyfa Niż człowiek *GosłCast* 66, 72; *PaxLiz* B3, C3v, E2v; Do tákich vtrat y przekłéctwá/ pewnie was tá wálzá niezgodá/ y roftyрки domowe przypráwią. *SkarKaz* 674a, 670b, 684b, 685b; *KlonFlis* F3; *KlonWor* 5, 20 [2 r.]; *PudłDydo* B5; *ZbylPrzyg* A3.

pewnie komu, czemu + inf (28): *RejRozpr* D2, Ev; A czołz nieboga matká/ tey iuż vmrzeć pewno *RejJóz* B3, D5; *RejKup* q7v; A pewnie być grádowi chociy nie máłz chmury. *RejWiz* 131, 29v, 99v, 130v, 150v, 180, 189v; *RejFig* Cc3v; *RejZwierz* 101v; *OrzRozm* Iv; Si se in vita obtulerit occisum iri, iam ab ipso Milone video, Podkał fie s Milonem w dródze pewnie mu dáć gardło. *Mqcz* 123c; *RejAp* 103, 126; *RejPos* 245; Bo iefli odpádniecie od Pánłkíey opieki/ Pewnie gdziefcie nie rádzi tám wam być ná wieki. *RejZwierc* [272], 27v, 134, 165v, 237, [272]; *Paprup* N2v; *MWilkHist* E4; *WysKaz* 20.

pewnie że (a. iż(e)) (53): *RejKup* n6v, x4; *LubPs* G3v, V4; *RejWiz* 40, 74v; *RejFig* Cc5v, Cc8v, Dd4v, Dd5; BRoniowłkich narodowie/ záfwdzy znáczni byli/ A w kácie nigdy pewnie/ że fie nie ćwiczyli. *RejZwierz* 89, 34 [2 r.], 39, 63v; *RejAp* 88v, 102v; *GórnDworz* B5, G8v; A iefliż iefzcze dłużej w tych obłédlíwołciach [...] trwáć będyemy/ pewnie że fie obrzydziwłzy imi/ mułi nas [Pan] precz odrzućić fpołu z nimi od fwiętego Máyełtatu fwego. *RejPos* [219]v, 3, 182, 182v, 261v, 288, 312; *HistLan* B4, D; *RejZwierc* 41v, 69, 73v, 174, 185 (8); *HistHel* Av; *BiałKaz* G2; *Paprup* I2v, M2, Rv, X2, X3v; Myłli/ [...] czemu [królewna] Rochem obroćilá/ Pewnie że dármó tego nie czynilá. *KochSz* C3; *WerGośc* 216, 261; *WysKaz* 20 [2 r.], 22, 31 [2 r.]; *CiekPotr* 8; *GosłCast* 5.

Połączenia: »iście (...) pewnie« [szyk 4:1] (5): *RejJóz* D5; By czię Bog bez nj [wiary] niezafłtał Iłcze by czię pewnie fchliáfłtał *RejKup* l2v, i8v; *RejPos* 288, 325.

»pewnie snadź« (1): (*did*) Mnich powieda Kupczowi yż ich v przedzi ale do Piekłá (–) Ba pewnie fnać yż v przedził Nálł potych płotkach [lege: plotkach] czo bredził *RejKup* x4.

3. W wypowiedzeniach wyrażających postulat, zobowiązanie własne lub zobowiązanie kogoś: *koniecznie, bezwarunkowo* (25) : Kiedy ty klin biyełł wdrewno/ záfwlfe fye ftreż tego pewno/ być nyewypadł zdrzewá tego/ á niewybił oka twego. *March*¹ A3v [*idem*] *March*² V2; *RejWiz* 84v; A młodzi ludzie pewnie/ mogliby przykład bráć/ Iego [Mikołaja Łaskiego] fie pięknyf fpráwam/ pilnie przypátrowáć. *RejZwierz* 70, 27v, 73; *RejPos* 245, 269v, 302v, 319; *GrzegŚm* 46; ABowiem wiefz

y fłycháles iáko Fortuná s Cnotą zówzdy ty dwie pánie łobie fprzećiwne fą/ [...] á pewnie trzeba mądrze golić przy ktoreyby tu zoftać. *RejZwierc* [121]v, 132, 174; na zapusti przyfzle, ma iemu dać Grzegorz Gowińki pewnie marcas trzidziełci. *ZapKościę 1580/6, 1580/12, 1581/12* [2 r.]; *CzechEp* 261, 276; Iesli tedy aequalitas we wszytkim mabydz zachowaná iakosz pewnie mabydz [...] Tedy wtym Procefsie nie tylko pokoi warowany ale yte differencye Vspokoione bydź maią *ActReg* 20, 141; *WujNT Luc* 4/23; *CzahTr* E3v.

Szereg: »pewnie a istotnie« (1): kto widzi á przypátry lie dobrze dziwom á fprawam tego tho człowieczeńftwá Páńfkiego fwiętego/ [...] iuz pewnie á iftotnie może przeftać ná wżytkich rádach/ poftępkoch/ y náukach fwiętych iego *RejPos* 294.

4. *W wypowiedzi wyrażającej zastrzeżenie: aby przypadkiem nie [dosłowne tłumaczenie z łaciny]* (1) : Corka v oycá (opátrznego) fkryta ieft/ [...] áby kiedy niebyłá fplugáwioná w pánienftwie fwoym/ á w domu oycá fwe⁸⁰ by niebyłá náležioná brzemienná: by zás z mężem twoim miełfkáiąc nie wystąpiłá: álbo pewnie [certe] niepłodną lie ftála. *Leop Eccli* 42/10.

** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Certe – Pewnię, zayftę. *Calep* 184a.

II. Przysłówek (817) :

1. *Skutecznie, niezawodnie, bezbłędnie; definite Mącz; certe Cn* (28) : piołyn z drobnymi rozynkami w wodzie albo w winie warzony/ á na nocz na bolące oczy przyłożony/ bolećc vfmierza pewnie. *FalZioł* V 78, I 106d, II 19d, V 78, 79v, 84, 85v, 90 [3 r.]; Tak też moc wzroku gdy lie z obu oczu do iedne⁸⁰ zbierze, pewniey rozeznawa y lepiej obacza niżli obiema. *GlabGad* B5v; *Vbogy* iey [drogi do nieba] doidzie fporzey. Czafem pewniey niż bogaty *RejKup* 18v, i8; *BielKron* 396; *Mącz* 128a; *SienLek* 49v, 136v; A wżákoż iuz fą znáki/ iż iuz [Bóg] [...] pociąga ná nas łuku fwego y ftrzałę náłożył/ á pewnie vgodzić vmie gdzie iedno będzie raczył. *RejZwierc* [28³]v, 173; *HistHel* B2; *KarnNap* C3v; ktore [człowieczeństwo Chrystusowe] bez modlitwy Kryftułowey/ fwą zaftugą/ nie fpráwić pewnie [...] nie mogło *CzechEp* 200; *LatHar* 186.

Szeregi: »lepiej i pewniej« (1): bo lepiej ieft y pewniey fwoie náuczyć rzeczám Rycyrfkim/ niż cudzy narod z inąd z naymu wieść. *BielSpr* 10.

»pewnie a mocnie« (1): Też korzenie biały Czemierzycze w winie vwarzone/ á potym ono wino pewnie á mocnie chrobaki w vřzoch zabija *FalZioł* V 79v.

»napewniej i nabezpieczniej« (1): A thák ácz Pan możności Boftwá fwoiego rozmáitemi kftały Pátriárchom y Prorokom okázowác raczył/ ále lie zówzdy kthemu fciągáło/ iż ie napewniey y nabefpieczniej miał okázác w ofobie á w podobieńftwie człowieczeńftwá thego fwoiego fyná namileyfzego. *RejPos* 294.

»napewniej i nadowodniej« (1): A napewnyey y nadowodnyey [uchwała koncylium florenckiego] nam ij [Kościół boży] pokázuye/ ktory [to jest, że jest nim ten, który] [...] ápoftolfski porządek/ odyednego fprawce nawyřfłfego płynący ma/ y myeć muři. *KromRozm III* Q2.

»słusznie i pewnie« (1): iż pozew *per proclama* może być zówzdy zá thákimi przyczynami/ zá kthorymi bywa pozew *per edictum*. [...] A w they mierze iefzcze flufznicy y pewniey przez przywołanie *GroicPorz* n4.

2. *Trwale, stale, niepodważalnie* (10) :

a. O obiektach fizycznych (2) : palma z iedney pęczki nie długo thrwa/ ale gich mufi niekielkho weśpolek władzić iże fie zroftą łpołem á tak pewniey mogą ftać *FalZioł* III 20a.

Szereg: »mocno a pewnie« (1): Bo tak jako poki z muru się wapno nie wykruszy, mur mocno a pewnie stoi, tak też powki RP taka sprawiedliwość, taki porządek jest, że każdy człowiek w swej powinności trwa, poty żadną miarą upaść nie może. *DiarDop* 109.

b. O zjawiskach społecznych (8) : *LibLeg* 11/171; Niczym innym nie może być pewniey vmocnione kázde kroleństwo iedno prawdą fłowá boże⁸⁰. *LubPs* O6 marg; *RejPos* 298v; zwłafzcza iż widziłz iáko fwiát zámiełżány ielt/ á nigdy w fwym ftanie pewnie poftánowiony nie ielt *RejZwierc* 160, 83v; *SarnStat* 427.

Szeregi: »cale a pewnie« (1): iż on [*Kościół*] [...] vftáwy y podányá páńfkye y ápoftolfkye ták vftne/ yáko cíche álbo obrzędne cále á pewnye záchowywa *KromRozm* II y2.

»stale a pewnie« (1): Wfzithczy ciągniemy ku radołci, ale odkąd byfmy iey mogli ftale á pewnie nabyć niewierny *BielŻyw* 146.

3. Śmiało, odważnie, z pewnością siebie, bez obawy; asseveranter Calep, Cn; explore Mącz (7) : Kto fie dzyerży cney cnoty/ wiary/ á ftałości/ Ten zówždy pewnie chodzi w Páńfkiey opátrznosci. *RejWiz* 137, 102; *Mącz* 306b; *OrzQuin* Tv; *Calep* 105a; Iuż bez pochyby Zygmuntá prowadzą/ A Koronę mu w opiekę oddádzą. Ten pewnie iedzie ná páłace fwoie *GrochKal* 18; Pan moy [...] wwiodł mnie zá rękę/ ná mieyfce beśpieczne. [...] Gdzie ftać pewnie mogę *GrabowSet* V2v.

4. W sposób nie pozostawiający wątpliwości wiarygodnie, przekonywająco (4) : Amicitiam simulare. Stáwić fie łágodnie ále nie pewnie. *Mącz* 394c; Pan ielzcze nám pewniey podpieraiać obietnic fwoich o nielmierthelności y o radołciach náłzych/ ták Ianowi fwiętemu powiádać raczy. *RejAp* 177.

Szeregi: »pewnie a dostatecznie« (1): Constitutio definitiva, Státut á vftáwá zupełná/ pewnie á doftátecznie rzecz opifuyąc. *Mącz* 128a.

»pewnie i jawnie« (1): á zbáwiciel twoy ták pewnie y ták iáwnie/ łáfkę y żywot wieczny przypifał iedney ołobie/ iáko y dwiemá. *LatHar* 189.

5. Właściwie, należycie (3) : Czokolwiek łobie vmyfliłz aby to pewnie zachował á nie wiele mowił *BielŻyw* 15; *BielKron* 466v.

Szereg: »pewnie i pilnie« (1): Y widziłz iáko ná dobre/ proftemu przedsięwzięciu fwemu [*Jakub*] nie dufa: ále fię ślubem wiąże/ áby to co vmyślił pewniey y pilniey zá ślubem wypełnił *SkarŻyw* 347.

6. Mocno, bardzo (9) : *DiarDop* 114; *RejWiz* 127; że tym iednym Hofiufem Polfka Koroná przede wfzytkiemi Krześcijánfkiami Kroleństwa pewnie wygráła. *OrzRozm* P3v; kiedy czo nielzczęfnego przypádnie/ tho z nowu drugi raz fráfowác fie muśi/ ále iuż pewniey niż pirwey. *RejZwierc* 85v, 268v; *PudlFr* 78; przypuścił cię do [...] Sákrámentu Ciáła y Krwie fwoiey: z Boftwem iego nieogárnionym pewnie złączoney *LatHar* 678, 581; Y táka chorobá R.P. ielt podobná fuchotom: bo nieznácznie człowieká pfuie: á pewniey żadná go nie vmorzy. *PowodPr* 79.

7. Całkowicie, w pełni (2) : Nie giną pewnie wierni/ ále się oddáią Pánu Bogu do żywothá wiecznego przechodząc *GrzegŚm* 28; Ktorzy Krolowie ábo Monarchowie dziedźiczní Polfcy/ [...] pewnie Rycerśtwu onych máiętności nie dawáli/ iedno ták iáko fámi trzymáli: dzieśięcinę Bogu y fługam iego znich zoftáwuiać. *PowodPr* 23.

8. W połączeniu z czasownikiem (rzadko przymiotnikiem lub imiesłowem) myślenia lub mówienia oznacza, że podmiot czynności uważa, że to, co myśli lub mówi, jest prawdą; *certissime* HistAl, Vulg, PolAnt, Modrz; *manifeste, secure* PolAnt; *pro certo* Modrzy *diligentius* Vulg; *pro comperto* Cn (754) :

a. W połączeniu z czasownikiem (przymiotnikiem, imiesłowem) oznaczającym wiedzę lub przekonanie (też ich nabywanie, dochodzenie do nich) (578) : [łożysko] wśluzzone á na proch łtarte/ pothym on proch z winem/ albo z włofkiego kopru wodką/ niepodobnie piałczyłthy kamień z nyrek wypádza/ á iest to lekarztwo pewnie doświadczone. *FalZioł* V 84v; Bo ci [pisarze] śwemi rękoma święte pímo iako mogło być nápowniei pífali/ aby cze⁸⁰ nie sfałżowano pilnie łtrzegli *MurzNT* 173v; *RejAp* 126; A tak gdy iuz to do fiebie obaczyłz/ á wezrzyłz do łercá łwego/ á poznalłz w nim popędliwość á chuc takową iego/ iuz pewnie łobie pomyłlic możelłz/ iż fiedziłz ná mieyłcu Máttheulzá onego. *RejPos* 325, 235; *RejZwierc* 37; *WujNT* 688.

Frazy: »za czym (a. skąd) (to) pewnie idzie (a. pojdzie)« (3): *CzechEp* 214; Stąd iáśnie widzimy/ iż święci w niebie/ ofiáruia Pánu Chriftułowi modlitwy ludzi wiernych miełzkáiących ná ziemi [...] Zá czym pewnie idzie/ iż święci w niebie wiedzą łpráwy/ potrzeby/ y modlitwy náłze *WujNT* 852, 288.

»[komu] pewnie się zda« [szyk zmienny] (3): Káždemu łie tak pewnie zda/ Iż czo zácznie włzytko przetrwa. *RejZwierc* 236v, [193]v, 270v.

»znać pewnie« (1): Znáć pewnie ilz ná poczátku v Rułi Rzymłkie y Lácinłkie kołcioły były *SkarŻyw* 576.

Zwroty: »pewnie czuć« [szyk zmienny] (3): A thák cie iutro pułzczá y hoynie dáruia/ Bo iuz twoię niewinność pewnie włzyłcy czuia. *RejWiz* 121v; *CzechEp* 53; *PaxLiz* A3v.

»(na)pewnie(j) się dowiedzieć (a. dowiadać się, a. wywiedzieć (się), a. wzwiędzieć)« = *certe* (*certissime*) *cognoscere* Vulg; *manifeste cognoscere* PolAnt [szyk zmienny] (34): łlyłłtáz ten glos żydowłci kapłanił/ ij pewno wzwiēdziawłłly iłż łozeff łluga boži dółtoien tey panny/ natychmiáłłt połłalil do Betleiem aby teł z łwą łáłką przilłłedł do kołciola. *OpecŻyw* 5; gdzie ysych my do tich czálłow pewnołczy tich granycz wiedzicłz niemozemi połłalylmi bili pyłłarza naschego [...] abi on bil pewnie the granycze wiwiedzil *LibLeg* 10/68, 6/117v, 9/53, 10/68, 11/63v, 84, 136; A tak náłz miłly oycze nog łie nie pułcim[y] Ał iżes nam odpułciłł pewnie łie dowiemy *RejJóz* P5, M6v; *RejKup* h3v; *RejWiz* 121v; *Leop* 1.Reg 20/9, 2.Mach 4/33; *OrzList* gv; *UstPraw* B2; *RejFig* Cc5; *RejZwierz* 67v; *BielKron* 464; *RejPos* 113v, 193, 243v, 273v, [310]; NA dobrego Hetmáná zalełży wywiedzieć łie pewnie przes łzpiegierze áłbo przes obiáchánie w koło/ iáko nieprzyiácielłkie wołłko lełży *BielSpr* 15; *BudBib* 2.Mach 4/33; *BudNT Act* 23/15; Bo wiele ich iēłdłi odmieniłłly łobie przewilłko/ á włáłnego przewilłká ich ładen łie pewnie dowiedzieć niemoze *ModrzBaz* 117v, 103v, 104; *SkarJedn* 99; *KochPieł* 18; *SiebRozmyłł* F3v; *CzahTr* E.

»pewnie dzierzeć, trzymać« (1:1): *BierRozm* 10; A ielłżieć to [łw. Marta] pokázuie że Pan Bog miłłue łpráwiedliue. Tedyć zátyłm tak pewnie trzyma iż Pan Bog miłłue łpráwiedliwość *BialKaz* D2.

»mieć za to pewnie« [szyk zmienny] (7): *RejKup* k7; Záprawdeł záłowálám ia bárzo tey niefortuny w.m. á zwálłzczá/ iż thu drudzy zá tho pewnie mieli/ žeby Krol I.M. miał kázáć w.m. obiełłć. *GórnDworz* R5v, R2v, R8, T2v, Z5; *PudłDydo* B3.

»pewnie mniemać« (1): Przełtráfzony mąż. gdy mu fię y chodząc y leżąc taką [tj. klaczą] być widziáá: wielce płakał nád nią/ wiedząc iż to żoná iego/ á iusz pewnie mniemáiąc/ iż zá czárámi/ obroćić fię w onę beftyą miáá *SkarŻyw* 35.

»pewnie (o)baczyć« [szyk zmienny] (7): Tu s tego bacź pewnie gdytz fię tzo íłczęłno dzieie/ iź cie téż nieíłczęłcié oczekáwá. *OpecŻyw* [27]v; *RejKup* g2; *BielKron* 332; *SienLek* 182v; *RejPos* 171; *RejZwierc* 75; co ze wńzech ítórych Hiftoriy y píłm káždy pewnie obaczyć może: iż Kijów był y íełt główą y głównym Miáłtem Rułkiéy Ziemi *SarnStat* 1057.

»pewnie (po)znać (a. dozna(wa)ć« [szyk zmienny] (14): Wízakhołz naprzod małz wiedzieć: iako á ktoremi znamiony: człowieka powietrzem Morowem zarażonego Pewnie małz poznać. *FalZioł* V 66v, V 6v; *KromRozm III* Q2v; *RejWiz* 115; *RejZwierz* 84, 134v; *RejPos* 69, 291; Złothá probuią ná czárnym kámyku/ A lżá theż pewnie doznałz po ięzyku. *RejZwierz* 216, 206; *BiałKaz* L4v; *CzechRozm* 111v; *ReszHoz* 117; TRzy íekty íą ktore fię z prawdźiwego Bogá iákoby go pewnie znály/ chlubią: Zydowka/ Heretycka/ y Turecka *SkarKaz* 274a.

»pewnie rozumieć (a. zrozumieć« [szyk zmienny] (9): rozmyli fię wźdy mało A zrozumiey mało pewniey iako fię czo ítało *RejJóz* H6v; *RejZwierz* 88v; Abowiem ná kogo to kiedy Pan Bog przepuśćić raczy tákie vniesienie iego/ iusz pewnie może rozumieć/ iż iusz íąd á ręká Páńfka bliłko nád nim ítoi *RejPos* 322v, 193v, 234, 237, 289; *KuczbKat* 135; *CzechEp* 106.

»słyszeć (a. słyhać, a. nasłuchać się) pewnie« [szyk zmienny] (9): *RejWiz* 121v, 164v; A tak bełpiecznie mogł ten Anyoł wołać iż iusz vpáđło to nędzne miáłto/ gdy iusz słyfzał pewnie iż ná wieczny vpadek íkazano y oíadzono było. *RejAp* 148, 197v; *RejPos* 175v, 196v, 218v, 293v, 335v.

»pewnie tuszyć« (2): Wierłmy pewnieć to tak tulfę Íż ten niedba otwá dułę. *RejKup* 18v, C.

»pewnie, za pewnie (się) (u)twi(e)rdzić (a. (po)ćwierdzić« (4:1): Tu iusz pewnie możelz vtwardzić w íobie [...] ty obietnice Prorockie/ iż ciáło twoie może być ożywione *RejPos* 112, 271v; *SkarJedn* 285; To tełz o nim [św. Makariusie] pewnie twierdzą iż náwracáiąc iedne⁸⁰ Heretyká/ ktory zmartwychwítania ciáł náłzych przáł vmárłego włkrześił. *SkarŻyw* 35; włzytkim to powiádał zá pewnie ćwierdząc/ zem był v Páná Bogá. *SkarŻyw* 331.

»pewnie widzieć« [szyk zmienny] (8): *RejWiz* 164v, 184v; *RejPos* 247, 294, 322v; A tak gdyż to iusz pewnie widzimy iż przygody nád námi vłtháwicźnie wířą/ á przecźze fię ich lękáć mamy? *RejZwierz* 152, 87; *Oczko* 23.

»pewnie wiedzieć, wiadomy, wiadomo« = *certe (certissime) scire Vulg, Modrz; secure scire PolAnt; scire diligentius Vulg* [szyk zmienny] (421:2:1): *OpecŻyw* 118v; *BierRozm* 18; *LibLeg* 7/41v, 10/150, 154, 11/136; *WróbŻołt* L5v; *RejPs* 206; *RejJóz* C2, M5, Nv, O6v; *LibMal* 1546/121v, 1554/193; *RejKup* b8, D, cc4v; *KromRozm III* N7v; dla tego to przypominamy, abyśmy wiadomo wszystkim [...] pewnie uczynili, że my nic nie przepominamy ani opuszczamy, co widzimy być potrzebnego w RP *DiarDop* 113, 113; bez weści [!] íchodziemy/ z omyłnego fwiátá/ Nie wiedząc pewnie czáfu/ godziny y látá. *BielKom* B4, C5v, D2, Ev; *GliczKsiąź* C2v, O7v; *LubPs* A2, Kv, R2 *marg*, aa4v; ná tey gałce co zyemią zowiemy/ Ze ná wńzech ítronach ludzye/ ták to pewno wiemy. *RejWiz* 145v, 76 [2 r.], 105v [2 r.], 115, 125v, 141v (13); *Leop* *A3v, *Act* 2/36; *OrzList* f2; *RejFig* Bb8v, Cc, Ee2; *RejZwierz* 5v, 8v, 107v, 121v; *BibRadz* *5, *Gen* 20/7, I 13a *marg*, II 90c *marg*; Wiedz to pewnie/ á w tym

nic niewątpi y to pomni/ gdzie niemálfz Ołtarzá/ tám niemálfz Káplaná OrzRozm Cv, G2; *BielKron* 55v, 63, 68v, 108v, 124 (13); *KochSat* B2v; *OrzQuin* F3v, F4v, H, S; *SienLek* 133; To co fie tám potym na ten czás sítało zá Pipinuá Cefárzá kto chce pewniey wiedzyeć niech łobie hístorie czyta. *RejAp* BB4, AA8, 12v, 23, 55, 64v (22); *GórnDworz* C, C2v, C5, L8v, O6v (20); *HistRzym* 29v, 43v; [*Herod*] pośłał łobie počichu po ony Mędrce/ y powiedział im: Iużci ia pewnie wiem mieyfce gdzie ieft/ boć ieft w Betleem miefcie żydowłkim *RejPos* [36]; to pewnie wiedz á te⁸⁰ bądź pewnie ift/ iż iefli w nim [*w Bogu*] zupełną nádzyeię położyłz/ iż to włzytko ku lepfzemu twemu będzie obrocono *RejPos* 139, 4v [2 r.], 10, 13, 18v, 19 (196); *RejPosWiecz*² 95v, 96; *BiałKat* 366; *GrzegŚm* 45; Gdyż miłe dziatki włzyfcy o tym pewnie wiemy/ Iż káždy z nas muśi tu powinny dług płáćić *HistLan* E, C2v, D2v, F5v; *KuczbKat* 175, 195, 400; bo bychmy pewnie wiedzyeli czás dokończenia fwego/ niechciáłoby fie nam nigdy dobreimi być/ áż málucżko przed czáfem onym. *RejZwierc* 170v, B4v, 9, 34v, 73v, 89v (35); *RejPosRozpr* c4; *RejPosWstaw* 42, [143³]; *BudBib Sap* 8/9, 18/6; *PaprPan* I3, R2v, R3v, Zv, Cc; *KarnNap* B3v, D3v, Ev; *ModrzBaz* 135v; *Oczko* A3, A4v [2 r.], 5v, 18v; *SkarŻyw* 108, 133; *CzechEp* 32, 53, 220, 422; *CzechEpPORz* **v; *KochSz* C2; *PudłFr* 15; *ArtKanc* A4, L, P3v; *GórnRozm* E4v, Iv; *Calep* 212b; *LatHar* 164 marg, 250, 648; *WujNT* 267, 470 [2 r.], *Act* 22/30, s. 552 [2 r.], 570, 690, 810; *WysKaz* 6; *SarnStat* 228, 1037; *SkarKaz* 207a, 350b, 383b; *CiekPotr* 58, 63; *CzahTr* C, Gv; *GosłCast* 7; ACzechmy zwykli bywáć ochotni Wálfzmości/ Co ieft pewnie wiadomo fwey Páńskiey miłości. *PaxLiz* E2; *PudłDydo* B2v; *ZbylPrzyg* ktv; wiem/ o wiem pewnie/ wiekuifty Pánie/ Ze liczyłz moje kożde vćiekánie *SzarzRyt* B.

»pewnie znać« (5): *RejKup* ee5v, f7v, Qv; Dołyc iuż máią chluby/ iż to pewnie znáią/ Iż w rádołciach czáfów fwych z rołkofzá czekáią. *RejWiz* 179; *RejZwierc* [28²].

Wyrażenia: »pewnie ist (a. uiściony)« (35): tu iuż w rádości będącz pewnie y tym wifciony/ czekałz tych wiecznych [...] rołkofzy fwoich. *RejAp* 189v, 69, 73, 119; iuż pewnie káždy wierny iego może być tego ift/ iż tám gdzie ieft Pan iego/ iż y on thámże ma być z nim *RejPos* 341v, 30v, 48, 72, 83, 116 (28); *RejZwierc* 5v, 134v, 200v.

»pewnie świadom« (1): Przeto to mówię: bom y łam miełzkał miedzy nimi/ y tegom pewnie świadóm. *BiałKat* 121.

»pewnie upewniony (a. pewien)« (3): A ták my włzyfcy iuż w tych czáfiech pewnie w tym będącz wifcieni á vpewnieni/ y pímy/ y rozlicznemi podobieńftwy/ bełpiecznie możemy záfwdy wyznáć z Apołtoły fwiętemi/ on mocny á prawdzivy członek wiáry fwiętey náłzey *RejPos* 271, 160v; Abowiem gdy [...] przyobleczył ná fię tę nieomylną zbroię Páńfką/ pewnie możelz być W.W. pewien káżdego łzczęłcia fwego *RejZwierc* 254v.

Szeregi: »pewnie a istotnie« [*szyk* 2:1] (3): *Leop 2.Mach* 4/33; A ták fie pewnie á iftotnie to káżdemu vtwardzić może/ y s prorocłwá/ y s tego porzádku zwykłego/ y z zakonu/ iż tá pánienká [*Maria*] była z narodu Dawidowego *RejPos* 271v, 265.

»jawnie a pewnie« (1): á wżdy to v niego nic: chociaiy iáwnie á pewnie widzi/ iż mu ábo o łzpetne ochromienie/ ábo o łzkodliwy włomek/ idzie zdrowia iego. *RejPos* 247.

»pewnie a nieomylnie« (5): A toż małz doftáteczny wywod y wykład tych czterzech znákw/ po ktorých pewnye á nye omylne kołcyoł boży poznác mamy *KromRozm III* Q2v; *RejPos* 89, 276, 284, [310]v.

»pewnie a niewątpliwie« (1): A iżbym też iuż pewnie á nie wątpliwie [...] mogł [...] wyznáwác Páná moiego Iezufá Chríftufá. *CzechRozm* 12v.

»żrzetelnie i pewnie« (1): To I(ego) N(ajaśniejsza) M(iłość) czyni dla tego/ áby wálzá Naiáśnieyśza C(esarska) M(iłość) tym żrzetelniey y pewniey obáczyć raczył/ the łzczerą/ pewną/ życzliwą przyiaźń/ ktorą I(ego) C(esarska) I(asność) ku wálzcy C(esarskiej) I(asności) ma *BielKron* 332.

b. W połączeniu z czasownikiem (imiesłowem) oznaczającym wiarę (39) :

Zwroty: »pewnie (d)ufać« [szyk zmienny] (3): *Diar* 73; A tu dopirko bądź tego ift/ iż gdy cie on weźmie ná opiekę swoię/ á iż mu pewnie dufác będziełz/ iż cie iuż vwielbi/ iż [...] będzie ftrzegł káždego vpadku twego. *RejPos* 14; *NiemObr* 67.

»pewnie (u)wierzyć, wierzący« [szyk zmienny] (36:1): *PatKaz II* 62; Iuż nam możelz pewnie wierzić zeć nie żartuiemy Ale tak iako fie ftáło przed tobą mowiemy *RejJóz* N7, P5v; *RejKup* E; *KromRozm II* p4; *Diar* 67; *RejWiz* 119, 180; *RejZwierz* 24; *BielKron* 349v; *SarnUzn* B6v; *RejAp* 15v, Cc8v; *RejPos* 1v, 58, 67v, 116v, 242, 284; *BiałKat* 71, 288v; Pewnie wierzę/ á nic niewątpiac wyznawam/ Bogá Oycá/ być pierwfzą w Troycy Świętey ołobę *KuczKat* 10; *RejZwierz* 13; *CzechRozm* 111v; *PapPan* R2v, Ccv; *KarnNap* F; *ArtKanc* F15v; *ActReg* 118; Nikt nie ma pewnie wierzyć że będzie zbáwiony. *WujNT* 552 marg, 84, 552 [2 r.], 787, 806; Ráduię fię z fercá Ze cię zdrowego widzę. (–) Wiem y wierzęć pewnie. *CiekPotr* 81; *KlonWor* 80.

Szereg: »pewnie a mocno« (1): tym táiemnicóm wierząc łzańcuiemy się do páná Bogá: á to zátym záléceniém: iż iáko ich dálece nie rozumiemy/ ták im pewniéy á mocniéy wierzymy *BiałKat* 71.

c. W połączeniu z czasownikiem (imiesłowem) oznaczającym informowanie kogoś o czymś, upewnianie (71) : iuż bądź ift tego Ze dałz ifcie krolowi picie dnia trzeciego Bo to ty trzy maćicze [widziane we śnie]/ pewnie známionuią *RejJóz* I8; Zámýkáyac tedy tę rzecz to zołtáwuyem napewniey/ iż łobyte rowną [żonę] káždy poyác ma *GliczKsiąż* Q2; *RejPos* 248; *RejZwierz* 251.

Zwroty: »pewnie (się) iścić (a. uiścić)« (8): kogo też obaczyć niewiernego łłowom moim tu ná zyemi/ iuż go pewnie wiścić możecie/ iż będziey zwiázan á w niwecz obrocon y w niebie *RejPos* 319; To też iuż łyłzę y wierzę/ gdyż mie w tym pewnie píłmo iści/ iż Pan [...] widzi y zna połtępki káždego. *RejPos* 325v, 190, 222v, 237, 281v, 327; *RejZwierz* 133v.

»pewnie obiec(ow)ac (się), obiecany« [szyk zmienny] (24:1): KArdynał ieden z woylkiem Papielkim wouiąc/ Biegał miedzy Rotmiłtrzmi/ pewnie obiecuiąc/ Zwycięłtwo *RejFig* Bb7, Cc3v, Ee2; *RejZwierz* 33; *RejAp* 109; *HistRzym* 54v; Gdyż thákiemu káždemu [Bóg] pewnie tho obiecác raczył/ iż iefli będziey wiernie opowiedał prawdę ludowi iego/ iż thákowy pewnie zbáwi dułzę fwoię. *RejPos* 189, 166v, 168, 174v, 176, 187v (14); *KuczKat* 145; *RejZwierz* 4v, 169, 270v; *ZapKóścier* 1581/23v.

»pewnie objawiać« (1): Iefliby co z Kleynotow Wálzmości zginęło/ Do tego Práktykarzá wnetby fie nábyło. [...] Gdyż więc nie tylko zguby zwykl pewnie obiáwiác/ Lecż z dziatek w przyłzłym łzczeńściu rodzice ich łpráwiác. *PaxLiz* B3.

»pewnie (o)powiedać (się) (a. (o)powiedzieć), rzec« [szyk zmienny] (15:3): *RejJóz* M4v; *RejKup* v7v; *RejFig* Cc4v, Dd6; *RejAp* 91; *RejZwierc* 34v, 237v; Tákci powiem á pewnie że ci mołoycowie/ Nie dawaią przewodzić mężnieyłym ná łobie. *PaprPan* Z4; Druga pociechá/ iż fie nam thu mogą mocno vtwardzić obietnice Prorockie y Apóstołłkie/ ktorzj nam pewnie opowiedáli to nowe ożywienie náłze *RejPos* 221; Ale kogo znajdyecie krnąbrnego/ [...] iuż mu możecie pewnie powiedzyeć/ iż [...] *RejPos* 303, 111v, 191v, 217v, 235, 242v, 244v; Ale mešťwá nie wiele [*Turcy mają*] to pewnie rzec mogę *CzahTr* F3v, L3.

»pewnie sprawić« [szyk zmienny] (4): Aż mię tu dowas [ojciec] skokiem/ czo rychley wyprawił Bych go o wałzym zdrowiu/ czo na pewniey íprawił. *RejJóz* A7v; powyada ze ten Zid myełzka wkamyenyczny alye nyemogł íprawycz pewnye wkhorey *LibMal* 1546/109v; *RejKup* x8v; *BielKron* 413v.

»pewnie [komu] tuszyć« (1): [diabeł] Zaźrzác mu [Adamowi] mieyćá fwego/ wnet fie ón pokuśił/ Iż miał być rownym Bogu pewnie mu ták tufzył. *RejWiz* 133.

»pewnie upewni(a)ć« (2): Pewnie cie w tym vpewniam/ á wierzyć mi możełz/ Ze czyścem ni odpułem łobie nie pomozełz. *RejWiz* 164; *RejPos* 281v.

»pewnie (za)ślubować (a. zaślubić)« (4): IEdná pánná drugiemu/ pewnie ślubowála/ Potym ią páni mátká/ infzemu oddála. *RejFig* Aa5; *RejPos* 237, 307v, 319.

»pewnie zeznać« (1): DOm chędogi też kłáda/ miedzy rofkofzámi/ Iákoż to pewnie wśzyłcy/ muśim zeznać łami. *RejZwierz* 135.

»pewnie znać dawać, dający« (2:1): (nagł) Sobkowie (-) [...] Y pewnie to dáią znáć/ gdzye potrzebá tego/ Iż vmieią vżywáć/ ná wśzem łtanu fwego. *RejZwierz* 65v; *CzechRozm* 33v; *PaxLiz* C2.

Wyrażenie: »pewnie opisany« (1): Ofiárownictwá tedy tego ktore nań [na Jezusa] ieft od Bogá włożone/ początku y końcá nie máłz pewnie opifánego. *CzechRozm* 35v.

Szeregi: »pewnie a bezpiecznie« (1): A nie tylko śługá kołciołá Páńłkiego/ ále y káždy wierny ie^{go}/ gdyby poznał tákżáłościwe łerce człowieká łkrułzonego/ á mocną wiaré yiego/ iż mu może pewnie á bezpiecznie rzec: Iż [...] *RejPos* 235.

»istotnie a pewnie« (1): Gdyż to on tu íftotnie á pewnie w ofobie tey nędzney niewiáfty záłlubeie káždemu z nas/ iż kto mu kolwiek okaże wiele tey wiáry á miłości łwoiey/ iż mu też będzie záwždy wiele odpułzczono. *RejPos* 307v.

»pewnie a nieomylnie« (1): tedy tho pewnie á nieomylnie záłlubić ráczył wśzytkim wiernym łwoim/ iż iuż tám żaden łádzon nie będzie *RejPos* 319.

d. W połączeniu z czasownikiem oznaczającym wydanie sądu (9) : *FalZioł* V 12v; A tego zá mędrłzego/ może pewnie przewwáć/ Ktory wśzytko obaczy/ niż pocźnie łzácowáć. *RejZwierz* 67v; A ták choctay tu imieniem nie miánuie Ewányeliłtá co to zá niewiáłtá była/ ktora to była przyłzłá w dom tego to Fárizeułzá. Ale fie pewnie znáczy iż mułiála być thá Mária Mágdáléná *RejPos* [308]v; *RejZwierc* 269v; Aleby táki ártykuł trzebá vftáwić/ iż ná kogoby to pewnie przewiedżiono / iżby niełpráwiedliwie łwe^{go} beneficium dochod ółzácował/ ten [...] niechby one^{go} beneficium zbył *ModrzBaz* 138v, 70v.

Szeregi: »pewnie a ist(ot)nie« [szyk 1:1] (2): A ftąd iżes nam poślął piłę/ mączugę y zawoy/ ktore máią być rzeczy przifzłe pewnie á iftnies ofądził [*certissime prophetasti*]/ czego fie theż my nádziejamy s przyazni bogow. *HistAl* C6; *SarnUzn* E4v.

»pewniej i lepiej« (1): w pierwfzey części pokażę/ iż prawdziwego Bogá nie znáią/ iedno Chrześcijanie/ á iż go nikt pewniej y lepiej nie wyznawa/ iáko iż ielt w Troycy iedyny. *SkarKaz* 274b.

e. *W połączeniu z czasownikiem oznaczającym spodziewanie się (38)* : Y ták rádżę káždemu/ áby fie nie fádził Nikt pewnie ná twey [*fortuny*] fálce/ bo by fie fám zdrádził. *RejZwierz* 3.

Zwroty: »pewnie czekać (a. oczekawać)« (5): *RejWiz* 194; *RejAp* 131v; iuż niczego więcey nie czekamy/ iedno wypełnienia oney fwiętey nádzyeie náfzey/ ktorey pewnie oczekawamy przy fwiętym przyściu iego [*Pana*] *RejPos* 220, 286; Ale iż człowiek fprawiedliwy/ pewnie y ftátecznie czeka tego co mu Bog obiecał *WujNT* 526.

»pewnie się nadziewać« [szyk zmienny] (29): iże matka nofząc: ono [*dzieciątko*] miała nafię iaką niemocz łozną/ albo długą febrę/ albo biegunkę [...]. Z tych rzeczy pewnie fie nadziejawy chore^{so} á mdłe^{so} dzieciątka *FalZioł* V 17d; *Diar* 66 [2 r.]; *RejWiz* 68v, 175v, 189; *RejAp* 15v; A tákież fie káždy wierny pewnie nádziejawć ma/ iż káždy niedofátek iego/ áni fám wzwie/ fkd będzie opatrzon iemu *RejPos* 44v, 6v, 25v, [36], 111, 112 (16); A zgorzałci fáfiad/ pewnie fie też ty tego ledá kiedy nádziejawy. *RejZwierc* 150v, 63, 101v, 115v, 177v; *WujNT Rom* 8 arg.

»pewnie (sobie) tuszyć« (3): Ony niebożátecżka [*tj. ptaki*] co wolno lataią/ Przedfię ná fwey fwobodzye ielcżce máią. Lecą do onych wabow pewnie tufząc foby/ Iż ták czego z ofobná rychley fie názobye. *RejWiz* 103v, 127; pewnie tufżę/ że W.M. moiá Mił(ściwa) Pánná/ [...] z fáfką ie [*Rymy duchowne*] przyiąć raczyfz. *GrabowSet* A3.

Szeregi: »istotnie a pewnie« (2): A ták ty fłowá Páná náfzego miályby v nas być vftáwicżnie ná wielkiey pieczy/ [...] á co ku iednemu mowić raczyf/ tego fie też wfzyfscy iftotnie á pewnie nádzyewać możemy *RejPos* 348, 286.

»pewnie a nieomylnie« (2): A co fie też kolwiek obwofáło we wfzytkich pífmiech/ [...] tego fie pewnie á nieomylnie káždy niewierny á zły niechay iuż nádzyewa *RejPos* 277, 201, 250.

f. *W połączeniu z czasownikiem oznaczającym zamiar, postanowienie (12)* :

Zwroty: »mieć pewnie wołą« (1): widziałes iż [*pustelnik*] fiedzác ná owey fkále poglądał ná miáftho ono gdzie fie był vrodził/ y miał pewnie wołą ták iść *RejZwierc* 175v.

»pewnie postanowić« (3): *LibLeg* 10/69; To fię ściąga ná tho co był vmyfłił krol Nábuchodonozor/ áby fię oborzył ná Ammonithy y ná Ieruzálem/ wfzákoż był ielcżce pewnie niepoftánowił gdzie fię naprzod z woýfkem rufzyć miał *BibRadz* I 428c marg; *KuczbKat* 220.

»pewnie przedsięwziąć« (1): Stat conferre manum Aeneae Pewniem przed fię wziął potykác fie s Aeneáfem. *Mącz* 417c.

»pewnie umyślić« [szyk zmienny] (6): *RejPs* 98v; *KuczbKat* 205 [2 r.], 220; *GosłCast* 16; do Actu takiego [...] Gotowác fie przyfłtoi/ máiąc go w bączności. Ktory ozdobić ia też vmyfłilem pewnie *PaxLiz* A2.

»pewnie uradzić« (1): ábyście pewnie miedzy łobą vrádzili kogo łobie zá páná chcećie wźiąć. *BielKron* 318v.

Szeregi: »pewnie i niepochybnie« (1): ábyfmy pewnie y niepochybnie w náłzym vmyśle poftánowili/ wiárować sie pilno nápotym wźyftkích grzechow. *KuczbKat* 220.

»pewnie i statecznie« (1): Trzećia [*rzecz przy skrusze potrzebna*] iest/ áby człowiek pewnie y ftátecznie vmyślił żywotá fwego polepźyc. *KuczbKat* 205.

g. *W połączeniu z czasownikiem oznaczającym odbieranie lub powodowanie odbierania wrażeń* (7) :

Zwroty: »pewnie czuć« (1): Ifcze nicz niepochybuie Iż tak yeft a pewnie czuye Iż [*lege: już*] yego [*Boga*] rękę nat łobą *RejKup* 17v.

»pewnie widzieć, obaczyć« (2:1): A yednák my prześpyecznye w flońce weźreć/ á co fye około nyego dźyeye/ pewnye obaczyć nyemożemy *KromRozm III* B8v; *Młodzyeniec* [...] wyfzedł od Platoná proście/ Pewnie widzi iż z niebá ná doł będą goście. Iefli nie defzcz tedy grad *RejWiz* 125v; *RejPos* 201.

»ukazać się pewnie« [*szyk zmienny*] (3): [*Jezus*] Vkázał fie [...] Marié Magdalénie Vkázał fe ie pewnie *OpecŻyw* 172; *LudWieś* Bv; *RejPos* 220.

Szereg: »pewnie a jawnie« (1): iefli fie pomiernie/ á fprawiedliwie/ á wedle powinności fwey záchowywác będziefz przed oblicznością Páná tego/ tedy iuż fie nam pewnie á iáwnie vkázálá fwięta łáfká iego *RejPos* 220.

Synonimy: **I.1.** *bezpochybnie, istotnie, iście, niemylnie, nieomylnie, niepochybnie, nieschybnie, niewątpliwie, prawdziwie*; **2.** *owa, snadź*; **II.1.** *bezpiecznie*; **2.** *mocno, nieomylnie, niepochybnie, stale, statecznie*; **4.** *dowodnie*; **8.** *bezpiecznie, istotnie, nieomylnie, niewątpliwie.*

Cf **NIEPEWNIE**